

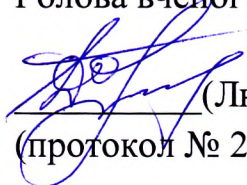
**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**ПРОГРАМА АТЕСТАЦІЇ
ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

**освітньо-професійна програма
«Політологія»
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
за спеціальністю 052 Політологія
галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки
(2022 рік набору)**

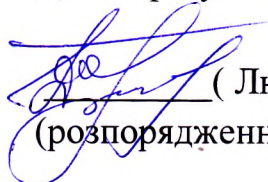
ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою факультету обліку та фінансів
Голова вченої ради

(Людмила ДОРОГАНЬ-ПИСАРЕНКО)
(протокол № 2 від «12» вересня 2022 р.)

Програма атестації вводиться в дію
з 19 вересня 2022 р.

Декан факультету обліку та фінансів

(Людмила ДОРОГАНЬ-ПИСАРЕНКО)
(розпорядження № 54 від «12» вересня 2022 р.)

Полтава, 2022 р.

ПЕРЕДМОВА

Програма атестації здобувачів вищої освіти. Освітньо-професійна програма «Політологія» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 052 Політологія галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки.

ВНЕСЕНО

кафедрою гуманітарних і соціальних дисциплін Полтавського державного аграрного університету

Протокол від 1 вересня 2022 р. № 1.

РОЗРОБНИКИ:

1. Некряч А.І., д. політ. н., професор
2. Приходько С. М., к. політ. н., доцент
3. Макарець С. В., к. іст. н., доцент
4. Ільченко А. М., к. пед. н., доцент

СХВАЛЕНО

Радою з якості вищої освіти спеціальності «Політологія»

Протокол від 1 вересня 2022 р. № 1.

Голова Ради з якості вищої освіти
спеціальності Політологія

(Алла ІЛЬЧЕНКО)

ЗМІСТ

Вступ	4
1. Вимоги до атестації здобувачів вищої освіти	4
2. Вимоги до кваліфікаційної роботи	5
3. Оцінювання рівня якості підготовки	9
4. Порядок присвоєння кваліфікації	11
5. Перелік нормативних документів, на яких базується програма атестації	11

ВСТУП

«Програма атестації здобувачів вищої освіти. Освітньо-професійна програма «Політологія» за спеціальністю 052 Політологія галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки (далі – Програма атестації) – це унормовані та регламентовані методики, призначені для кількісного та якісного оцінювання відповідності засвоєних здобувачами вищої освіти, які пройшли підготовку за освітньо-професійною програмою «Політологія» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 052 Політологія галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки та рівня та обсягу знань, умінь, інших компетентностей за вимогами стандарту вищої освіти України за спеціальністю 052 Політологія галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

Програма атестації встановлює:

- основні вимоги до атестації здобувачів вищої освіти;
- принципи формування і реалізації системи засобів атестації здобувачів вищої освіти;
- процедури та методи проектування регламентованих засобів контролю ступеня досягнення кінцевої мети освітньо-професійної підготовки здобувачів вищої освіти;
- процедури та форми організації кваліфікаційних випробувань;
- процедури та критерії оцінювання якості вищої освіти.

1. Вимоги до атестації здобувачів вищої освіти

1.1. Атестація здобувачів вищої освіти – це встановлення відповідності засвоєних здобувачами вищої освіти рівня та обсягу знань, умінь, інших компетентностей вимогам стандарту вищої освіти за спеціальністю 052 Політологія галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти та за освітньо-професійною програмою «Політологія» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 052 Політологія галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки. Атестація здійснюється відкрито і гласно.

1.2. Атестація здійснюється на підставі оцінювання якості засвоєння освітньо-професійної програми «Політологія» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 052 Політологія галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки, рівня досягнення результатів навчання та сформованості програмних компетентностей бакалавра політології.

1.3. Принципами формування і реалізації методик, призначених для кількісного та якісного оцінювання рівня досягнення результатів навчання та сформованості програмних компетентностей у здобувачів вищої освіти, які пройшли підготовку за освітньо-професійною програмою «Політологія» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 052 Політологія галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки є: уніфікація, комплексність, взаємозамінність та взаємодоповненість, актуальність, інформативність, дієвість, індивідуальність, диференційованість, об'єктивність і відкритість, єдність вимог, предметність, інноваційність, валідність, варіативність.

1.4. Атестація здійснюється відповідно до вимог стандарту вищої освіти за спеціальністю 052 Політологія галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти та освітньо-професійної програми «Політологія» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 052 Політологія галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки у формі виконання та захисту кваліфікаційної роботи.

1.5. У процесі атестації визначається рівень здатності розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у політичній сфері, що характеризується комплексністю та невизначеністю умов, із застосуванням теорій та методів політичної науки.

1.6. Атестація здобувачів вищої освіти щодо встановлення фактичної відповідності рівня та обсягу знань, умінь, інших компетентностей вимогам стандарту вищої освіти за спеціальністю 052 Політологія галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти та освітньо-професійної програми «Політологія» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 052 Політологія галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки здійснюється Екзаменаційною комісією (далі – ЕК) з цього фаху, голова якої затверджується наказом ректора Полтавського державного аграрного університету.

2. Вимоги до кваліфікаційної роботи

2.1. Кваліфікаційна робота є підсумковою роботою, яка виконується на завершальному етапі здобуття певного рівня вищої освіти для встановлення відповідності набутих здобувачами результатів навчання (компетентностей) вимогам освітньої програми, стандартів вищої освіти та Національної рамки кваліфікацій, і дає змогу виявити рівень засвоєння здобувачами вищої освіти, які пройшли підготовку за освітньо-професійною програмою «Політологія» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 052 Політологія галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки, теоретичних знань та

практичної підготовки, здатність до самостійної роботи за даною спеціальністю на первинних посадах відповідно до узагальненого об'єкта діяльності.

2.2. Мета кваліфікаційної роботи – розв'язання складних спеціалізованих завдань та практичних проблем у політичній сфері, що передбачають проведення досліджень та/або здійснення інновацій, й характеризуються комплексністю та невизначеністю умов і вимог.

2.3. Кваліфікаційна робота як метод оцінювання рівня якості підготовки має продемонструвати, що бакалавр володіє системою спеціальних знань, які здобуті у процесі навчання та практичної підготовки на рівні новітніх досягнень науки у предметній області діяльності, що є запорукою його наукового мислення та творчої професійної діяльності, та вміє:

- розв'язувати спеціалізовані завдання та практичні проблеми у галузі політології, що передбачає застосування теорій та наукових методів проведення досліджень і здійснення інновацій, й характеризується комплексністю та невизначеністю умов;
- працювати з інформаційними джерелами (законодавчими і нормативними документами, науковою спеціальною літературою, у тому числі виданою іноземними мовами, матеріалами Інтернету та Інтранету, даними звітності);
- викладати матеріал логічно та аргументовано;
- використовувати новітні дидактичні технології і методи;
- опанувати сучасні наукові методи для проведення теоретичних і емпіричних досліджень;
- використовувати набуті навички для розроблення пропозицій і обґрунтування рекомендацій з предмета дослідження;
- генерувати та обґрунтовувати гіпотези, ідеї, пропозиції у предметній сфері наукових досліджень;
- робити висновки щодо результатів проведених досліджень.

2.4. Виконання кваліфікаційної роботи демонструє вміння: працювати з інформаційними джерелами (законодавчими і нормативними документами, науковою фаховою літературою, у тому числі виданою іноземними мовами, формами звітності тощо), викладати матеріал логічно та аргументовано, опанувати сучасні наукові методи для проведення теоретичних і емпіричних досліджень, використовувати набуті навички для розроблення пропозицій і обґрунтування рекомендацій з предмета дослідження, генерувати та обґрунтовувати гіпотези, ідеї та робити висновки щодо результатів проведених досліджень.

2.5. Кваліфікаційна робота повинна відповідати визначеним вимогам і містити:

- системний аналіз проблеми відповідно до предмета наукового дослідження;
- реальні обґрунтовані пропозиції щодо розв'язання спеціалізованих завдань та проблем у сфері політики, актуальні для впровадження у практику;
- елементи наукової новизни з предмета дослідження;
- бути належно оформленою і мати всі необхідні супровідні документи.

2.6. Тема кваліфікаційної роботи має відображати проблематику галузі політології і конструюватися на основі нормативного змісту підготовки здобувачів вищої освіти, сформульованого у результатах навчання, що формують складові професійної компетентності бакалавра політології.

Здобувач вищої освіти має право обрати тему кваліфікаційної роботи з переліку запропонованих тем або запропонувати свою тему з відповідним обґрунтуванням. Вибір теми кваліфікаційної роботи здійснюється шляхом написання заяви на ім'я завідувача кафедри.

Для керівництва кваліфікаційною роботою здобувачу вищої освіти призначають керівника з числа науково-педагогічних працівників кафедри, які мають науковий ступінь та /або вчене звання. Керівник формує завдання на кваліфікаційну роботу, консультує здобувача вищої освіти під час її виконання, підписує її та надає письмовий відгук на неї. Завдання на виконання кваліфікаційної роботи затверджує завідувач кафедри, за якою закріплений здобувач вищої освіти для виконання.

Теми та керівники кваліфікаційних робіт здобувачів вищої освіти затверджуються наказом ректора Університету не пізніше, як за два місяці до початку захисту кваліфікаційних робіт. Проекти наказів формує деканат факультету обліку та фінансів на підставі інформації, наданої кафедрами про теми кваліфікаційних робіт і наукових керівників здобувачів вищої освіти.

2.7. При написанні кваліфікаційної роботи здобувач вищої освіти повинен дотримуватись академічної доброчесності, а саме: здійснювати посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримуватись норм законодавства про авторське право і суміжні права; надавати достовірну інформацію про методики і результати досліджень, джерела використаної інформації та власну педагогічну (науково-педагогічну, творчу) діяльність.

Порядок перевірки кваліфікаційних робіт на наявність запозичень з інших джерел регламентується Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату в Полтавському державному аграрному університеті та Порядком про перевірку текстових документів (наукових, навчально-методичних, дисертаційних, магістерських, бакалаврських та інших робіт) на наявність запозичень з інших документів.

2.8. За структурою кваліфікаційна робота містить вступ, основну частину (2-4 розділи, кожний з яких може мати підрозділи), висновки, список використаних джерел, додатки.

2.9. Кваліфікаційна робота для здобувачів вищої освіти СВО бакалавр виконується обсягом 2,0–2,5 авторських аркушів (35–40 сторінок), кількість використаних джерел – 35–40. До обсягу кваліфікаційної роботи не включають список використаних джерел та додатки. Допускається відхилення в межах $\pm 10\%$.

2.10. Оформлення кваліфікаційної роботи має відповідати загальним вимогам до наукових робіт згідно з державним стандартом ДСТУ 3008-95 «Документація. Звіти у сфері науки та техніки. Структура і правила оформлення». Під час складання списку використаних джерел необхідно дотримуватися національного стандарту ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання».

2.11. Процедурні вимоги щодо виконання, оформлення кваліфікаційної роботи, її супровідних документів та захисту в ЕК наведені у Методичних рекомендаціях до виконання кваліфікаційної роботи здобувачами ступеня вищої освіти бакалавр за освітньо-професійною програмою «Політологія» першого рівня вищої освіти за спеціальністю 052 Політологія галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки.

2.12. Відповідність оформлення кваліфікаційної роботи встановленим вимогам визначається шляхом проведення нормоконтролю науково-педагогічним працівником, який має відповідне навчальне навантаження.

2.13. Захист кваліфікаційної роботи відбувається публічно на відкритому засіданні екзаменаційної комісії.

2.14. Кваліфікаційна робота має бути розміщена в репозитарії Полтавського державного аграрного університету.

3. Оцінювання рівня якості підготовки

3.1. Оцінювання рівня якості підготовки бакалавра політології здійснюють члени ЕК на основі встановлених правил, принципів (об'єктивності, індивідуальності, комплексності, етичності та компетентнісного підходу), критеріїв, системи і шкали оцінювання з використанням форм і методів діагностики, визначених Програмою атестації з урахуванням рівня досягнення результатів навчання та сформованості програмних компетентностей.

3.2. Об'єктом оцінювання якості підготовки бакалавра є рівень досягнення результатів навчання та набута система сформованих компетентностей

бакалавра освітньо-професійної програми Політологія першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 052 Політологія галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки, відтворена у процесі виконання і захисту кваліфікаційної роботи.

3.3. Результати оцінювання рівня якості підготовки бакалавра освітньо-професійної програми «Політологія» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 052 Політологія галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки повинні довести, що випускник:

– має концептуальні знання, здобуті у процесі навчання та практичної підготовки, включаючи основи знань сучасних досягнень науки у сфері політології;

– вміє розв'язувати складні задачі і проблеми у сфері політології, що передбачає застосування теорій та наукових методів проведення досліджень, здійснення інновацій, і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

3.4. Критерії оцінювання захисту кваліфікаційної роботи:

- чіткість, повнота та послідовність розкриття кожного питання плану і теми роботи в цілому;
- науковість стилю викладання;
- відсутність орфографічних і синтаксичних помилок;
- правильне оформлення роботи відповідно до стандартів;
- повнота відповіді на запитання членів ЕК.

3.5. Рівень якості підготовки бакалавра та результати захисту кваліфікаційних робіт оцінюються з використанням комплексної системи оцінювання: за 100-бальною, 4-бальною, та Європейською кредитною трансферно-накопичувальною системою (за шкалою «А», «В», «С», «D», «Е», «FX», «F»).

Захист кваліфікаційної роботи оцінюється на «відмінно» (90–100 балів; А – за шкалою ЄКТС), якщо в кваліфікаційній роботі: зроблено власне оцінювання різних літературних джерел, використано сучасні методи дослідження, побудовано формалізовану модель проблеми, проведено комплексні наукові дослідження, розрахунки і на їх основі – аргументовано висновки та обґрунтовано пропозиції; результати наукового дослідження опубліковано у наукових виданнях та/або матеріалах наукових конференцій; при захисті перед ЕК здобувач вищої освіти виявив глибоке розуміння основних проблем досліджуваної ним теми, досконале володіння її матеріалами, дав кваліфіковані відповіді на задані йому питання і подав істотні докази на захист висунутих в роботі окремих положень та висновків.

Захист кваліфікаційної роботи оцінюється на «добре» (74–89 балів; С або В – за шкалою ЄКТС), якщо в кваліфікаційній роботі: зроблено власне оцінювання використаних літературних джерел, самостійно проаналізовано підібраний матеріал, звітні дані підприємства/організації, на базі якого досліджувалася тема, проведено комплексні дослідження, зроблено висновки та сформульовано пропозиції, але вони не є достатньо аргументованими; результати наукового дослідження опубліковано у наукових виданнях та/або матеріалах наукових конференцій; при захисті перед ЕК здобувач вищої освіти виявив добре розуміння проблем досліджуваної ним теми, володіння її матеріалами, дав кваліфіковані відповіді на питання в роботі окремих положень та висновків.

Захист кваліфікаційної роботи оцінюється на «задовільно» (60–73 бали; Е або D – за шкалою ЄКТС), якщо в кваліфікаційній роботі розкрито тему, прореферовано необхідні літературні джерела, проаналізовано відповідні інформаційні та/або статистичні бази даних, проведено дослідження, сформульовано висновки без необхідного їх обґрунтування; результати наукового дослідження опубліковано у наукових виданнях та/або матеріалах наукових конференцій; при захисті перед ЕК здобувач вищої освіти вірно сформулював головні проблеми теми роботи, але правильно відповів не на всі поставлені йому питання.

Захист кваліфікаційної роботи оцінюється на «незадовільно» (1–59 балів; FХ або F – за шкалою ЄКТС), якщо в кваліфікаційній роботі не дотримано більшість вимог, визначених програмою атестації; кваліфікаційна робота має копільтивний характер з елементами переписування першоджерел, більша частина кваліфікаційної роботи містить поверховий опис конкретних явищ, положень, показників; при захисті перед ЕК здобувач вищої освіти не виявив знань основних положень, не зміг відповісти на суттєві питання з теми дослідження.

3.6. За результатами захисту кваліфікаційної роботи на закритому засіданні ЕК більшістю голосів приймає рішення щодо оцінки захисту і роботи.

4. Порядок присвоєння кваліфікації

За результатами успішного захисту кваліфікаційної роботи ЕК приймає рішення про присвоєння кваліфікації бакалавра політології і про видачу здобувачу вищої освіти документа встановленого зразка про присудження ступеня вищої освіти бакалавр.

5. Перелік нормативних документів, на яких базується програма атестації

«Програма атестації здобувачів вищої освіти. Освітньо-професійна програма Політологія першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 052 Політологія галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки сформована на основі таких нормативних документів:

– Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 №1556-VII. URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>;

– Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 №2145-VIII. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>;

– Наказ Міністерства освіти і науки України від 01.06.2016 № 600 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 21.12.2017 № 1648) «Про затвердження та введення в дію Методичних рекомендацій щодо розроблення стандартів вищої освіти». URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/rekomendatsii-1648.pdf>;

– Наказ Міністерства освіти і науки України від 06.11.2015 № 1151 «Про особливості запровадження переліку галузей знань, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, затвердженого постановою 12 Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 року № 266». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1460-15>;

– Національний освітній глосарій: вища освіта. URL: <http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/nauk%20method%20rada/glossariy.pdf>;

– Постанова Кабінету Міністрів України від 29.04.2015 № 266 «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти» (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/266-2015-%D0%BF>;

– Стандарт вищої освіти за спеціальністю 052 «Політологія» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти;

– Освітньо-професійна програма першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 052 «Політологія» галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки. URL: <https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/9334/1oppbakalavr2022politologiya.pdf>;

– Кодекс академічної доброчесності Полтавського державного аграрного університету. URL: <https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/4518/dobrodobro.pdf>;

– Кодекс про етику викладача та здобувача вищої освіти Полтавського державного аграрного університету. URL: <https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/4518/etykaetyka.pdf>;

– Положення про організацію освітнього процесу в Полтавському державному аграрному університеті. URL: <https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/5555/10012021polozhennyaproosvitniyprocpravlene.pdf>;

– Положення про систему внутрішнього забезпечення якості вищої освіти в Полтавському державному аграрному університеті. URL: https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/5555/polozhennyaprosvzyaopdau100122_0.pdf;

– Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату в Полтавському державному аграрному університеті. URL: <https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/4518/polozhennyaprozapobigannya gotovonasayt.pdf>;

– Методичні рекомендації з розроблення освітньої (освітньо-професійної, освітньо-наукової) програми I-III рівнів вищої освіти в Полтавському державному аграрному університеті URL: https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/5555/metodychnirekoomendacijizr ozroblennyaosvitnoyiosvitno-profesiynoyiosvitno-naukovoyiprogramyi_0.pdf;

– Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в Полтавському державному аграрному університеті. URL: <https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/5555/polozhennyaproocinyuvannya rezultativnavchannyazdobuvachivvyshchoiosvityvpdau.pdf>;

– Положення про атестацію здобувачів вищої освіти та екзаменаційну комісію у Полтавському державному аграрному університеті. URL: <https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/5555/polozhennyaproatestaciyuzdobuvachivvyshchoiosvityvpdau.pdf>;

– Положення про порядок замовлення, видачі та обліку документів про вищу освіту та додатку до диплома європейського зразка (DIPLOMA SUPPLEMENT) у Полтавському державному аграрному університеті. URL: <https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/5555/polozhennyaprooryadokzamovlennavydachitaoblikudokumentivprovyschhuosvitutadodatkudodyploma.pdf>;

– Статут Полтавського державного аграрного університету (нова редакція). URL: <https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/2371/poltavskyyagrarnyyuniversitytet04-02-2022.pdf>